

ДО:

Г-н ПРЕДСЕДАТЕЛЯ на научното жури
проф. д-р Милен Балтов на обявения конкурс за
академична длъжност „доцент“ по научно направление 3.8. Икономика
(Световно стопанство, Международни икономически отношения и
международна търговска политика)

НАУЧНА РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Сава Христов Димов, член на научно жури за провеждане на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“, обнародван в Държавен вестник бр. 44 от 10.06.2016 г. на Бургаския свободен университет, Център по икономически и управленски науки за преподавателската дейност и научната продукция на гл. ас. д-р Диана Съботинова Младенова

1. Представяне на кандидата за участие, научната специалност и университетската структура, за нуждите на която се обявява конкурса.

Познавам единствения участник г-жа гл. ас. д-р Диана Съботинова Младенова в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по научното направление „Икономика“ при Бургаския свободен университет от съвместната ни работа като колеги от Центъра по икономически и управленски науки. Тя е родена на 24.08.1967 г. в гр. Карнобат. Моите лични впечатления от нея са предимно колегиални, изразяващи мнението ми за добър и коректен колега, професионалист и университетски изследовател. Тя се отличава с определено ниво на лична отговорност, компетентност, висока англоезикова интелигентност, коректност, вътрешен усет към научни изследвания и приложенията им в практиката.

През последните няколко години работим съвместно в екип по някои икономически дисциплини като Икономически теории и Международни валутно-финансови отношения. Общата ни учебна работа убедително доказва, че с гл. ас. д-р Съботинова се работи леко, отговорно, професионално и прецизно. Това показват и студентските анкети, които потвърждават моите отлични впечатления за коректност спрямо оценяването на знанията на студентите. Определено може да се каже, че гл. ас. д-р Съботинова се ползва с необходимото доверие сред студентската общност на университета, а тя от своя страна „обича“ своя любим преподавател.

Гл. ас. д-р Диана Съботинова Младенова завършва Университета за национално и световно стопанство – София, катедра „Маркетинг и планиране“, специалност „Социално-икономическо планиране“ (постъпила през 1987 г. и завършила през 1991 г.), с диплома за висше образование серия А90, №002993 със среден успех от изпитите през курса на следването Мн. добър (5.16) и успех от държавния изпит Мн. добър (5.00). Защитава дисертационен труд „Макроикономически последици от застаряването на населението“ през юли 2012 г. (Диплом №000173, издаден на: 17.10.2012 г.). Придобива и други компетентности, което е видно от предоставените дипломи №573 и 574 от юни 1891 г.

2. Документация и научна продукция на кандидата.

Главен асистент д-р гл. ас. д-р Съботинова ми представи в срок всички свои публикации и необходими документи за участие в обявения конкурс за академичната длъжност „доцент“ при Бургаския свободен университет, а именно:

- ♦ *основен монографичен труд* „Международна търговска политика“, Издател Бургаски свободен университет, Бургас, 2016, ISBN 978-619-7126-21-1, с. 240;

- ♦ *самостоятелен учебник* „Световна икономика“, Издател Бургаски свободен университет, Бургас, 2015, ISBN 978-619-7126-06-8;

- ♦ *публикации извън дисертационния труд за ОНС „доктор“:*

- 3 научни студии;
- 16 научни статии;
- 13 доклада.

Общо: 32 броя, 455 страници – 28 издателски коли,
в това число: 4 броя, 57 страници – 3.5 издателски коли.

- ♦ *Електронни, учебни курсове, включени в Moodle:*

4 броя – глобална икономика, световна икономика (електронно обучение), глобална икономика, поведенческа икономика (дистанционно обучение)

- ♦ *участие в проекти* – 4 броя (приложени справки за тях)

Необходимо е да отбележим със задоволство участието на кандидатката в академичния обмен по програма „Еразъм“ и „Еразъм+“ в университети от Кралство Нидерландия, Турция, Западна Шотландия (Обединеното кралство), Португалия и Германия. (Справка допълнителна информация, стр. 4-5). Това е не само един добър атестат за гл. ас. д-р Саботинова, но и международно представяне на институцията, в която тя работи.

3. Обща (количествена и качествена) оценка на учебно-преподавателската работа.

Като преподавател в Бургаския свободен университет гл. ас. д-р Саботинова има достатъчна заетост общо 1423 учебни часа за годините, съответно 2012-2013; 2013-2014; 2014-2015 и 2015-2016. (Служебна бележка подписана от началник учебно-методичен отдел Д. Димитрова).

Справката от анкетните проучвания за последните пет години на гл. ас. д-р Саботинова на отдел „Контрол на качеството“ при Бургаския свободен университет убедително показва едни от най-високите резултати: осреднена оценка за методика на преподаването (от 1 до 4) 3.75 и осреднена оценка (от 2 до 6) 5.76 към 08.07.2016 г.

Освен посоченото, на XVI конференция за студентското научно творчество се присъжда на гл. ас. д-р Диана Саботинова СПЕЦИАЛНОТО ОТЛИЧИЕ за подпомагане на научните разработки на студентите и за тяхното отлично представяне и класиране, подписано лично от Ректора на БСУ проф. д.п.н. Г. Христозова.

Гл. ас. д-р Диана Саботинова е *академичен наставник* по проект „Студентски практики“ BG051P0001-3.3.07-0002 и преподавател по „СмартЛинк: Мобилности Югоизток-Запад за изследвания, учене, иновации и мрежи от знания“. Тя подготви и проведе курсове по „Международни икономически отношения“ и по „Глобална икономика“ на английски език.

4. Обща (количествена и качествена) оценка на научните изследвания и изследователската дейност.

- *Количествена оценка:* обемът от 1008 стр. е напълно достатъчен да проличи преподавателския „замах“ на кандидата, да разкрие и защити своите тези, научни виждания за основни, възлови проблеми на световната икономика и международната търговска политика. Като се прибавят и професионално разработените учебни курсове, включени в Moodle, авторовата продукция изглежда напълно завършена за рецензиране.

Коректно са изведени разделителни протоколи за написаните в съавторство научни публикации както следва: Мария Бобина - 50% и Диана Саботинова - 50%; Дончо Керемидчиев - 50% и Диана Саботинова - 50%.

- *Качествена оценка:* прави добро впечатление, че кандидата за заемане на академичната длъжност „доцент“ гл. ас. д-р Саботинова демонстрира собствен научен стил за изследване, предимно и чрез използване на англоезични трудове и web-сайтове. Той е достъпен за

четене, технически издържан, с автентични изводи и хипотези. Аргументирано са изложени основни постановки на водещи учени от чужбина, някои от тях и Нобелисти по икономика, което разкрива по-широкия научен и преподавателски мироглед на кандидата.

Прави добро впечатление, че двата основни научни труда „Международна търговска политика“ (научна монография) и „Световна икономика“ (учебник по четени лекционни курсове в университета) са рецензирани от изявени и водещи специалисти по съответната научна област България и чужбина. Необходимо е още да се отбележи, че гл. ас. д-р Саботинова по природа е в „непрекъснато движение“, което потвърждава нейния манталитет да работи със определен „замах“ и „хъс“ до постигане на своите успехи.

5. Характеризиране на научните приноси.

Според мен научните приноси моменти, новости и обогатяване на съществуващите знания на кандидатката имат теоретико-методологически и практико-приложен характер. Те могат да се конкретизират в следните няколко направления:

Първо, показани са авторовите изводи по отношение на водещото начало при определяне на търговската политика на дадена държава – свободата или протекционизма, отвореността или справедливостта. Анализирани са аргументите на различните привърженици на една или друга търговска политика;

Второ, изразена е позиция по отношение на намесата на държавата в търговията като са посочени позитивни примери и отрицателното и влияние върху нейното естествено развитие. Наред с това е показано, че свободна търговия е има различен смисъл през различните етапи на развитие на цивилизацията;

Трето, анализирани са някои актуални аспекти на днешната многостранна търговска система като идеята за създаване на универсални международни институции за осигуряване на стабилност и устойчиво развитие. Показани са и някои нови явления като процесите за разпределение на икономическата мощ от развитите страни на Запад към страните от Изтока, на първо място Китай и Индия;

Четвърто, изследвани са основните причини, водещи до „бурен и продължителен ръст на световната търговия“, факторите, които ще влияят на световната търговия в бъдеще – дефицит на ресурси, факторът „въглеродни емисии“, навлизането на нови субекти във веригите на международните доставки, новите актьори на технологическия прогрес,

намаляване на транспортните разходи, демографските промени и подобряване на качеството на институциите;

Пето, защитена е тезата, че вътрешните политически интереси на най-големите играчи в международната търговия сериозно пречат на напредъка на преговорите. (Виж 3.3. Проблемът с лидерството в търговските преговори, „Международна търговска политика“, стр. 97-114). В този контекст са анализирани различни експертни мнения. Показано е липсата на политическа воля и взаимно доверие сред водещите участници в световната търговия – САЩ, Европейския съюз, Китай, Индия, Бразилия и Япония;

Шесто, застъпена е позицията, че „регионализмът в световната търговия е противоположен на тенденцията към многостранен характер на взаимодействията в рамките на Световната търговска организация.“ Аргументира ни са основните причини за привлекателността на търговските споразумения, необходимостта от борбата с търговския протекционизъм, монетарния и валутния протекционизъм, манипулирането на валутните курсове, което води до рискове в търговията;

Седмо, анализиран е променящия се баланс на силите в света в резултат на бързия ръст на новоиндустриализираните страни като Китай, Индия, Бразилия, който поставя въпроса за промяна на установените по-рано правила на играта в търговско-икономическата сфера, способността за адаптиране и реакцията на новите проблеми, характерни за началото на XXI век;

Осмо, посочени са перспективите за институционално реформиране на базови елементи на Световната търговска организация, благодарение на които системата работи ефективно – създаване на изпълнителен орган, използване на принципа на критичната маса и промяна в системата на гласуване;

Девето, приведени са проблемите на провеждането на институционални реформи на международната търговска система, свързани с трите елемента от системата на вземането на решение – самоуправление, консенсус и единен пакет. Стига се до извода, че „институционалното реформиране на организацията е едно от най-важните условия за успешната и адаптация към динамичните промени в света.“;

Десето, на базата на използваната методика на проекта GLOBE (Global Leadership and Organizational Behavior) за изследване и сравняване на културните различия на България с културите на 57 страни е очертан

културния поведенчески профил на българския мениджмънт. Показана е културната дистанция на България с останалите изследвани страни.

6. Академична известност - цитиране на кандидата в публикации на други научни работници.

Тъй като към Папката с документи не е приложена Справка на цитиранията не мога да взема отношение по тази точка. Искам само да посоча някои лични аргументи, които ми дават право да имам позитивно отношение към академичната известност кандидата за доцент по обявения конкурс, а именно:

- участието на гл. ас. д-р Саботинова в академичния обмен по програма „Еразъм“ и „Еразъм+“ за периода 2007-2016 г. – общо 6 университета в чужбина;

- предоставени те ми за оценка 6 публикации на английски език, участието на кандидатката в „Academy of Management“ в Anaheim, California, USA 5-9 Август 2016 г.;

- разработените курсове по „Международни икономически отношения“ и „Глобална икономика“ на английски език, по проект финансиран от Програмата „Еразмус Мундус“ на Европейския съюз.

Обобщена оценка - заключение и становище.

С лична убеденост и научно самочувствие давам положителна оценка на научните трудове, учебно-научната продукция и на преподавателската дейност на гл. ас. д-р Съботинова **като гласувам с явно „ДА“**. Като научен рецензент, бих си позволил да препоръчвам на уважаемите членове на Научното жури, добросъвестно да вземат адекватно решение като предложат на членовете на Академичния съвет да подкрепят присъждането на академичната длъжност „доцент“ по научно направление 3.8. Икономика (Световно стопанство, Международни икономически отношения и международна търговска политика) към Центъра по икономически и управленски науки на Бургаския свободен университет на единствения в случая кандидат гл. ас. д-р Диана Съботинова Младенова.

БСУ, Бургас
05 Октомври 2016 г.

Член на научното жури:
проф. д-р Сава Димов